

Warszawa, 13/11/2008r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-586891-X/2008/PM

00-090 Warszawa Tel. ccntr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Marek Sawicki

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Szanowny Panie Ministrze

Pragnę poinformować Pana Ministra, iż w związku z doniesieniami medialnymi dotyczącymi pogryzień dzieci przez psy uznawane za rasy niebezpieczne, Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu działania zmierzające do przeanalizowania regulacji krajowych na tle wybranych państw Unii Europejskiej. W wyniku przeprowadzonych w Biurze RPO analiz, za szczególnie interesujące uznano rozwiązania przyjęte w prawodawstwie Republiki Francuskiej. Szczegółowe informacje w tym zakresie uzyskano za pośrednictwem Konsulatu Generalnego RP w Paryżu.

W związku z powyższym pragnę przypomnieć, iż problematyka posiadania psów na gruncie prawa polskiego została uregulowana w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 roku *o ochronie zwierząt* (t.j. Dz. U. z 2003 r., Nr 106, poz. 1002 ze zm.). Zgodnie z art. 10 przedmiotowej ustawy, prowadzenie hodowli lub utrzymywanie psa rasy uznawanej za agresywną wymaga zezwolenia organu gminy właściwego ze względu na planowane miejsce prowadzenia hodowli lub utrzymywania psa, wydawanego na wniosek osoby zamierzającej prowadzić taką hodowlę lub utrzymywać takiego psa (ust. 1); zezwolenia, o którym mowa w ust. 1. nie wydaje się, a wydane cofa się, jeżeli pies będzie lub jest utrzymywany w warunkach i w sposób, które stanowią zagrożenie dla ludzi lub zwierząt (ust. 2). W ustępie 3 cytowanego przepisu zawarte zostało upoważnienie dla ministra właściwego do spraw administracji publicznej do określenia w drodze rozporządzenia wykazu ras psów uznawanych za agresywne, z uwagi na konieczność zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i zwierząt.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2003 roku w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne (Dz. U. z 2003 r., Nr 77, poz. 687) obejmuje on następujące rasy:

- 1) amerykański pit bull terrier;
- 2) pies z Majorki (Perro de Presa Mallorquin);
- 3) buldog amerykański;
- 4) dog argentyński;
- 5) pies kanaryjski (Perro de Presa Canario);
- 6) tosa inu;
- 7) rottweiler;
- 8) akbash dog;
- 9) anatolian karabash;
- 10) moskiewski stróżujący;
- 11) owczarek kaukaski.

Stosownie do dyspozycji art. 34 a ustawy, nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt sprawuje Inspekcja Weterynaryjna. Natomiast tryb postępowania w przypadku niehumanitarnego traktowania zwierząt, o którym mowa w art. 6 ustawy, określa art. 7.

Ponadto wskazać pragnę, iż ostatnio na stronach internetowych portalu Onet.pl pojawił się materiał „Handel żywym towarem”, ilustrujący łatwość nabycia nawet najbardziej agresywnego psa, niezależnie od predyspozycji potencjalnego nabywcy czy realnych możliwości zabezpieczenia przed ewentualnymi skutkami agresji tego zwierzęcia.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, obecny stan prawny wymaga wprowadzenia zmian w celu zapewnienia realnego bezpieczeństwa dla życia i zdrowia ludzi.

W związku z powyższym pragnę przedstawić założenia modelu zastosowanego w Republice Francuskiej.

Zasady posiadania zwierząt domowych, w tym psów ras wszelkich, uregulowane są w kodeksie rolnym i wydanych na jego podstawie przepisach wykonawczych Ministra Rolnictwa. Ten sam kodeks zawiera również przepisy dotyczące posiadania psów

niebezpiecznych. W najbliższym czasie wejdą w życie nowe przepisy zaostrzające obowiązki właścicieli psów ras uznanych za niebezpieczne, dlatego też wypada skoncentrować się wyłącznie na nowych przepisach, które zostały wprowadzone z uwagi na niedostateczną skuteczność dotychczasowych.

Każdy posiadacz psa obowiązany jest dbać o to, aby nie wyrządził on żadnej szkody, ani nie zakłócał spokoju sąsiadów np. przez szczekanie, wycie i jest odpowiedzialny za każdą wyrządzoną przez psa szkodę.

Pies bez opiekuna, który wyrządzi szkodę może być niezwłocznie odprowadzony do schroniska, a po 8 dniach, jeśli nie zgłosi się właściciel, nawet uśpiony. Mer może nakazać właścicielowi psa agresywnego (ale nie należącego do rasy niebezpiecznej,) podjęcie wszelkich niezbędnych środków zapobiegających niebezpieczeństwu, nawet pod sankcją odebrania psa do uśpienia. Zabronione jest pozostawienie psa samopas, bez nadzoru. Za psa pozostającego „samopas” uważa się psa, który nie znajduje się w zasięgu głosu właściciela lub, który oddala się od właściciela na odległość ponad 100 m. Mer może zarządzić, aby w danej miejscowości wszystkie psy były zawsze w kagańcu i na smyczy. Każdy pies poruszający się po drogach publicznych musi być trzymany na smyczy i posiadać obrozę z metalową tabliczką zawierającą nazwisko i adres właściciela, a pies nawet potencjalnie niebezpieczny musi mieć założony kaganiec. Mer może nakazać wizytę psa u weterynarza, w celu oceny potencjalnego zagrożenia, jakie pies może wywołać. Wszystkie psy muszą posiadać identyfikację w postaci tatuażu lub chipu, muszą być wpisane do narodowego rejestru zwierząt w ministerstwie rolnictwa, muszą mieć zawsze aktualne szczepienie przeciw wściekliznie oraz książeczkę zdrowia wydaną przez weterynarza. Zgłoszenia do rejestru dokonuje sprzedający psa, zmieniający adres zamieszkania, tatuujący psa lub wszczepiający chip. Dane z rejestru udostępniane są tylko policji, weterynarzom, merom i kierownikom schronisk.

Prawo francuskie określa dwie kategorie psów ras uznanych za niebezpieczne.

I kategoria : psy atakujące (pit-bulls, boerbulls, mastiff i tosa-inu - niewpisane do księgi genealogicznej uznanej przez ministra rolnictwa, czyli niepełnorasowe);

II kategoria: psy pilnujące i obronne (staffordshire terier, american staffordshire terier, rottweiler, tosa - psy rasowe wpisane do księgi genealogicznej).

Dla I kategorii prawo przewiduje: zakaz nabywania, przekazywania innej osobie, sprowadzania na teren Francji i departamentów zamorskich. Dla psów już hodowanych we Francji zakaz przejazdu środkami transportu publicznego, wstępu do miejsc i pomieszczeń otwartych dla publiczności (z wyjątkiem ulic), przebywania w częściach wspólnych domów wielorodzinnych (np. winda), obowiązek sterylizacji, poruszania się wyłącznie na smyczy, w kagańcu i pod opieką osoby pełnoletniej, zgłoszenia posiadania psa w merostwie, właściciel musi posiadać ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przez psa.

Dla II kategorii prawo przewiduje: zakaz przebywania na drogach publicznych, w częściach wspólnych domów wielorodzinnych, w środkach transportu publicznego oraz w miejscach otwartych dla publiczności pies musi być prowadzony na smyczy i w kagańcu, właściciel musi zgłosić posiadanie psa w merostwie i posiadać ubezpieczenie OC. Importując psa należy przedłożyć zaświadczenie władz celnych o czystości rasy.

Zakazy dotyczące miejsc przebywania, kagańca, sterylizacji nie mają z oczywistych powodów zastosowania do psów w służbie policji, żandarmerii, wojska, celników i ratowników.

Psy towarzyszące osobie niepełnosprawnej, posiadające zaświadczenie o specjalnym szkoleniu, mogą przebywać w miejscach publicznych i środkach transportu bez kagańca.

Właścicielem psa I i II kategorii nie może być osoba niepełnoletnia, pozostająca pod opieką lub kuratelą, skazana za zbrodnię, taka, której mer zabrał już kiedyś psa, ponieważ stanowił on zagrożenie dla osób lub innych zwierząt. Właściciel psa I i II kategorii musi odbyć specjalne szkolenie zakończone wydaniem zaświadczenia o zdolności posiadania psa niebezpiecznego, a pies jest systematycznie oceniany przez weterynarza pod względem jego usposobienia i zachowania.

Zabronione jest krzyżowanie psów z ras uznanych za niebezpieczne.

Tresurę psów atakujących i obronnych może prowadzić wyłącznie treser posiadający licencję ministra rolnictwa i tylko taki treser może nabywać materiały niezbędne do szkolenia.

Każdy fakt ugryzienia przez psa (niezależnie od rasy) właściciel jest obowiązany zgłosić w merostwie. Mer może zarządzić specjalne szkolenie dla właściciela i dla psa.

Sprzedając psa należy posiadać zaświadczenie weterynarza o psie (bilans zdrowia, zachowanie, usposobienie, wskazówki dla nowego właściciela).

Służby miejskie, policja i żandarmeria są obowiązane do prowadzenie wzmożonych kontroli czy psy nie pozostają bez dozoru, czy nie są zbyt agresywne i czy ich właściciele wypełnili wszystkie podane wyżej obowiązki. Mają prawo ukarać mandatem nawet jeżeli zachowane są wszystkie warunki formalne, ale zwierzę ma zachowanie wyraźnie agresywne. Czuwają w sposób szczególny, aby psów I kategorii nie było na plaży, wesołych miasteczkach, jarmarkach, festynach itp. zgromadzeniach.

Za nieprzestrzeganie zakazów i obowiązków grożą kary od 3 miesięcy pozbawienia wolności i 3.750 euro grzywny do 6 miesięcy pozbawienia wolności i 15.000 euro grzywny, a także konfiskata psa i zakaz posiadania psa, nawet dożywotnio.

W świetle przywołanych przepisów francuskich stwierdzić należy, iż polskie prawo problematykę posiadania psów określa w sposób bardzo ogólny, wybiórczy i niedostateczny, pozostawiając szereg bardzo istotnych zagadnień nieuregulowanych, co w konsekwencji powoduje coraz częstsze pogryzienia, które w przypadku dzieci niejednokrotnie kończą się ich zgonem albo trwałym uszczerbkiem na zdrowiu i silnym urazem psychicznym.

Wobec powyższego, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o *Rzeczniku Praw Obywatelskich* (t.j. Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze m.), zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o dokonanie stosownych zmian w obowiązującym porządku prawnym, albowiem istniejące regulacje nie chronią dostatecznie porządku i bezpieczeństwa publicznego, a w konsekwencji zdrowia i życia ludzkiego.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o decyzjach podjętych w zasygnalizowanej sprawie.

Na zakończenie pragnę wyjaśnić, iż przedmiotowe wystąpienie zostało uprzednio skierowane do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. W udzielonej Rzecznikowi odpowiedzi, Sekretarz Stanu w MSWiA, Pan Tomasz Siemoniak, powołując się na art. 22 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 4 września 1997 roku o *działach administracji* (t.j. Dz. U. z 2007 r., Nr 65, poz. 437 ze zm.), wskazał Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako organ właściwy w niniejszej sprawie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ *Stanisław Trociuk*
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich